

DET KONGELIGE
FISKERI- OG KYSTDEPARTEMENT

Høringsinstansene

Deres ref

Vår ref
200600462- /MAB

Dato

Høring av forslag til nytt forvaltningssystem for stamfisktilatelser for oppdrett av laks, ørret og regnbueørret

1. Innledning

Fiskeri- og kystdepartementet tar sikte på å etablere en ny forvaltningsmodell for stamfisktilatelser. Høringsfristen er 6. august 2007.

Stamfisk er fisk som skal strykes eller reproduseres på annen måte. Departementet foreslår å etablere en ny forvaltningsmodell for produksjon av stamfisk som tilpasses aktører som driver målrettet avlsarbeid og stamfiskproduksjon. Modellen er utarbeidet som et nytt *tildelings- og kontrollsystem* for produksjon av stamfisk.

Forvaltningsmodellen innebærer også i fremtiden en egen konsesjonsordning for stamfisk, og er utformet med sikte på at innehaveren av tillatelsen får et tilstrekkelig økonomisk og avlsmessig grunnlag for drift.

2. Bakgrunn

Dagens forvaltningsmodell for stamfiskvirksomhet for laks, ørret og regnbueørret er inndelt i to kategorier;

- tidsavgrensede stamfisktilatelser tildelt lokallag av FHL havbruk (opprinnelig Norske Fiskeoppdretteres Forening - NFF), og
- tidsavgrensede stamfisktilatelser tildelt private oppdrettsselskaper.

De tidsavgrensede tillatelsene er begrenset til 780 tonn biomasse per tillatelse (780 tonn maksimalt tillatt biomasse (MTB)). Hovedregelen for de tidsavgrensede tillatelsene er at disse er begrenset til 65 tonn MTB, men at det kan gis tillatelse til at inntil 4 slike slås sammen til en tillatelse. Inntil 2004 kunne det dispenseres fra denne hovedregelen og det er derfor gitt tidsavgrensede tillatelser for inntil 780 tonn MTB. FHLs stamfisktilatelser ble tildelt i 1987, og disse tillatelsene blir i praksis leid ut til

driverselskap, mens FHLs lokallag står som innehaver av tillatelsen. Det har ikke blitt tildelt nye stamfisktillatelser av denne kategori etter 1987, men de tidsavgrensede tillatelsene har vært gjenstand for fornyelse hvert 5. år.

Tillatelsene ble tildelt NFF og NFFs lokallag fordi det den gang var ansett som en hensiktsmessig ordning for å ivareta næringens felles interesser i tilgang på stamfisk og rogn. I praksis har NFF/FHL havbruk ikke hatt noen rolle som forvalter av stamfisk utover å leie ut tillatelsene til private driverselskap, som i varierende grad også har delvis drevet matfiskproduksjon.

Dagens forvaltningsmodell for stamfisk er 20 år gammel og moden for revisjon. Med den nye forvaltningsmodellen har departementet til hensikt å bedre rammebetingelsene for stamfiskproduksjon både for nye og eksisterende aktører, samt bidra til å sikre akvakulturnæringen tilgang på rogn.

3. Forslag til ny forvaltningsmodell for stamfisk

3.1 Innledning

For å drive akvakulturvirksomhet kreves det akvakulturtillatelse, jfr. akvakulturloven § 4. Dette innebærer at det også for å drive stamfiskvirksomhet er nødvendig med tillatelse. Dette danner grunnlaget for utforming av forslag til nye bestemmelser om tildeling av stamfisktillatelser.

Forslaget innebærer løpende tildeling av vederlagsfri stamfisktillatelser uten antallsbegrensning. Tillatelsene foreslås å være tidsbegrensede for en periode på 10 år med klar forutsigbarhet for forlengelse. Forlengelse er knyttet til om tillatelsen har vært drevet etter formålet. Brukes tillatelsene ikke til stamfiskproduksjon, skal tillatelsen ikke fornyes, dersom den ikke allerede er trukket tilbake.

3.2 Løpende tildeling

Løpende tildeling uten antallsbegrensning betyr at det i større grad enn med dagens system åpnes for nye aktører, og at alle stamfiskprodusenter får like betingelser. Dette vil kunne bidra til å forhindre monopolliknende situasjoner, og sikre hele akvakulturnæringen tilstrekkelig tilgang til rogn.

3.3 Tidsbegrensning

Forslaget innebærer at tillatelsene skal være tidsbegrenset for en periode på 10 år med klar forutsigbarhet for forlengelse for nye perioder. Tidsbegrensede tillatelser vil imidlertid kunne skape mindre forutsigbarhet for aktørene enn tidsavgrensede tillatelser. Forutsigbarhet er viktig fordi avl og stamfiskproduksjon er tid- og ressurskrevende virksomhet, men dette ivaretas ved 10 års åremålsperiode med klar forutsigbarhet for forlenging.

Tidsbegrensningen vil bedre myndighetenes mulighet til å reagere i tilfeller der formålet (stamfisk) over tid ikke opprettholdes i tilstrekkelig grad. Brukes stamfisktillatelsene til ordinær kommersiell matfiskproduksjon, kan det undergrave antallsbegrensningen av matfisktillatelsene som det betales vederlag for. Forutsetningen for forlengelse vil derfor være at tillatelsen brukes i tråd med formålet, dvs. at det drives stamfiskvirksomhet. Gjennom målrettet foredling og avlsarbeid vil innehaver gjennom seleksjon også produsere matfisk og rogn som "bivirksomhet". Departementet legger til grunn at slik produksjon tillates under forutsetning av at det faktisk blir drevet foredlingsarbeid og produsert stamfisk.

Denne ordningen er ikke ment å begrense, men være et tillegg til, den alminnelige tilbaketrekkingssadgangen etter akvakulturloven.

Departementet ber høringsinstansene spesielt kommentere i hvilken grad tidsbegrensning er ønskelig, og i så fall hvor lang åremålsperioden bør være.

3.4 Faglig nemnd

Videre foreslås det at en faglig, rådgivende nemnd vurderer stamfisksøknadene og legger sin tilrådning frem for Fiskeridirektoratet. Nemnden skal vurdere hvor mange tillatelser søker har behov for, hvilken mulighet det er for geografisk spredning av tillatelsene, og forutsatt at søker har innehatt stamfisktillatelse tidligere, om vedkommende tidligere har drevet stamfisktillatelse i tråd med formålet. Nemnden foreslås å bestå av 5 representanter fra henholdsvis FHL, Havforskningsinstituttet, Norges Forskningsråd, én representant med økonomisk og én med juridisk kompetanse. En nemnd vil, på samme måte som utvalgsbehandling av tillatelser til forsøks- og forskningsformål, bidra til vedtak fattet på bakgrunn av en bred faglig vurdering.

Departementet ber spesielt om innspill på forslaget til faglig nemnd, og om høringsinstansene har alternative forslag.

3.5 Sikring

For å sikre at ikke all stamfisk går tapt ved for eksempel et sykdomsutbrudd eller anleggshavari er det nødvendig for stamfiskprodusentene å ta forholdsregler. I tillegg er det hensiktsmessig med tilgang til rogn over hele landet. Sikring av stamfisken foregår ved at stamfisken holdes ved ulike lokaliteter tilstrekkelig langt unna hverandre. En slik sikring er i produsentens egeninteresse, men også akvakulturnæringen som helhet har en interesse for å opprettholde stabilitet i leveransene av rogn. For departementet er det viktig å bidra til slik stabilitet, og det åpnes derfor for at stamfisktillatelsene ikke skal være antallsbegrenset. Med et slikt system er det ikke nødvendig med egne tillatelser for sikring. Den enkelte aktør må derfor selv, innenfor rammen av sin samlede maksimale biomasse, sørge for sikring.

Imidlertid foreslås det at den faglige nemnden skal vurdere om det er tilstrekkelig geografisk spredning av den enkelte innehavers virksomhet når det søkes om mer enn én tillatelse.

3.6 Vederlagsfrie tillatelser

Rogn er en viktig innsatsfaktor for oppdrettsnæringen, og avlsarbeidet har et fellesskapeleg preg med lavere lønnsomhet enn matfiskoppdrett. For å legge bedre til rette for stamfiskvirksomhet foreslås det derfor at stamfisktillatelsene skal være vederlagsfri.

3.7 Tillatelsenes størrelse

Departementet foreslår at hver stamfisktillatelse skal være begrenset til 780 tonn biomasse. Det skal imidlertid være anledning til å søke om flere tillatelser slik at behovet for både ordinær stamfiskproduksjon og sikring ivaretas.

3.8 Overførbarhet

Forslaget til ny forvaltningsmodell for stamfisk innebærer ikke noen begrensning i tillatelsenes overføringsadgang sammenliknet med utgangspunktet i akvakulturloven. Det innebærer at stamfisktillatelsene vil være overførbare.

4. Forslag til sertifikatmodell

I tillegg til konsesjonsmodellen beskrevet ovenfor, foreslår departementet å åpne for produksjon av stamfisk og rogn på basis av matfisktillatelser. Denne sertifikatmodellen legger til grunn at stamfisk kan produseres i matfisktillatelser sertifisert for stamfiskproduksjon. Forslaget innebærer at innehavere av matfisktillatelser kan søke om sertifikat til å produsere stamfisk. Sertifikatmodellen forutsetter en omlegging av allerede eksisterende drift. Departementet vil ikke etter denne modellen tildele innehaver ytterligere MTB. Produksjon av stamfisk må derfor skje innenfor innehavers eksisterende MTB. Det foreslås at sertifikatene vil ikke være overførbare.

Departementet foreslår at tildeling skal skje fortløpende etter søknad innenfor rammen av et nærmere fastsatt årlig tak. Det foreslås videre at Fiskeridirektoratet fastsetter objektive minimumskrav til innehaver, herunder dokumentasjon av plan for stamfiskdrift.

For klarering av lokalitet ved sertifisering må det foretas en avveining av arealinteresser etter laksetildelingsforskriften § 30 første ledd bokstav b. Fiskeridirektoratet vil ved sertifiseringen fastsette vilkår for stamproduksjonen. Dersom produksjonsvilkårene ikke blir overholdt, for eksempel på grunn av passivitet, kan sertifikatet trekkes tilbake med hjemmel i akvakulturloven § 9. Fiskeridirektoratet vil forestå kontroll av at produksjonsvilkårene blir overholdt.

5. Kontrollavgift og saksbehandlingsbebyr

Viktigheten av at stamfisktillatelsene brukes etter hensikten innebærer et økt kontrollbehov for Fiskeridirektoratet. Det foreslås derfor å fastsette en dobbelt kontrollavgift på til sammen 7.000 kroner (3.500 kroner x 2 = 7.000 kroner per år).

Videre foreslås det at det for behandling av søknader om stamfisktillatelser og søknader om sertifisering av matfiskanlegg for stamfiskproduksjon betales vanlig saksbehandlingsgebyr på 12.000 kroner for jfr. forskrift av 21. desember 2001 nr. 1597 om gebyrer i forbindelse med akvakulturvirkosomhet (gebyrforskriften) § 2 første ledd.

6. Overgangsordning for eksisterende stamfisktillatelser

Dagens stamfiskvirkosomhet skal kunne konverteres og videreføres i det nye ordningen. Dette betyr at FHLs stamfisktillatelser, hvor det er gitt varsel om tilbaketrekking, trekkes tilbake. Samtidig kan drivere av tillatelsene, som har brukt tillatelsene til stamfiskproduksjon, etter søknad få tildelt nye tillatelser slik at dagens stamfiskvirkosomhet videreføres. I den grad det er tillatelser som ikke har vært anvendt etter formålet, vil løsninger vurderes særskilt.

Tidsbegrensete tillatelser etter dagens system vil ikke forlenges, men aktører som er innehavere av slike kan søke om nye tillatelser etter det nye systemet uten å betale saksbehandlingsgebyr.

7. Økonomiske og administrative konsekvenser

Forslag til ny forvaltningsmodell for stamfisk vil gi større fleksibilitet og tilpasningsmuligheter for næringen. Eksisterende virksomheter vil i større utstrekning enn før få anledning til å tilpasse produksjonskapasiteten til ønsket drift, og det vil, i større grad enn med dagens system, gi adgang for nyetableringer. Dette vil kunne bidra til å forhindre monopolliknende situasjoner, og sikre hele akvakulturnæringen tilstrekkelig tilgang til rogn.

Tillatelsene vil sannsynligvis bli mindre attraktive låneobjekter, men dette antas å oppveies av at vederlagsfriheten bidrar til et lavere kapitalbehov.

Forslaget antas å innebære økt ressursbruk for forvaltningen særlig i forbindelse med implementering av ny forvaltningsmodell for stamfisk, men også med senere saksbehandling og tilsyn.

Departementet vurderer det slik at forslaget ikke vil ha negative miljøeffekter av betydning i forhold til dagens situasjon.

Da produksjon av stamfisk er underlagt spesielle krav til drift, herunder avstandskrav, vil hensynet til en samfunnsmessig optimal og effektiv arealutnyttelse være av betydning. Det vil særlig gjelde for sertifikatmodellen, fordi den forutsetter at enhver

med tillatelse til å produsere matfisk kan sertifisere anlegget sitt. En sertifisering krever omlegging av drift som blant annet kan innebære større arealbehov.

Med hilsen

Magnor Nerheim
ekspedisjonssjef

Kari Bjørbæk
avdelingsdirektør